

ovšem vůbec nevdá. Příběh se odvíjí téměř před očima, dialogy přirozeně plynou.

My čteme knížku s Darkem. Darkovi je skoro pět a Anežku i autorku knížky Lenku zná z herlíkovických pobytů pro rodiče a prarodiče s malými dětmi. O Lence Darek říká, že vyrábí

příběhy, a Anežka děti některými Lenčinými příběhy provázela.

Přečteme si Anežčin příběh a povídáme si o něm. Zažil Darek něco takového? Jak by se

zachoval? Zažila jsem něco takového já? A ten kousíček biblického příběhu? Víme, kam patří? Rozumíme mu? Oba? A oba stejně?

Některé příběhy jsou pro Darka zatím složitě – třeba hned ten první, o štěstí, talismanech a zlatém býkovi – ale to vůbec nevdá, protože u nás se k té knížce budeme určitě vracet. Mimochodem, je velmi vhodná na cesty – s formátem A5 a sto dvanácti stránkami se vejde do batohu i batůžku a doplněna o Bibli, blok a pastelky, co s sebou stejně vozíme vždycky všude, se postará o spoustu zábavy.

Ještě stojí za zmínku poslední kapitola. Ta je totiž jiná, je určena maminkám. Těm z nás, které jsme si děti přály víc než cokoli jiného, ale přesto nás občas napadne, že život bez nich by byl možná jednodušší. Nám, které na své děti někdy hledíme a víme, že jim úplně nerozumíme. Nám, které sem tam padáme únavou a trápíme se vlastním selháváním. Nám, které doufáme, že to přes to všechno dopadne dobře... Poslední kapitola Zvěřince, modlitba, vyznání, je jeden z nejkrásnějších textů, které jsem o mateřství četla.

Alena Pudlovská

*Lenka Ridzoňová: Biblický zvěřinec
Praha, ČCE 2019, 112 s.*

Ano, je to i můj příběh

Téma národní paměti a smyslu českých dějin nově uchopené

Když americký historik Timothy Snyder v listopadu v Praze hovořil na téma paměť a dějiny, kriticky se vymezil vůči (nejen stře-doevropské) zálibě pěstování národní paměti, která se opírá o vybrané příběhy. Taková konstrukce historické paměti vede ke zkreslenému pojetí dějin. Ať už se jedná o tradování slavných vítězství, nebo potupných porážek a zákeřných zrad, inklinuje k okázalému národnímu příběhu.

Někdy pyšně nadřazenému – celý svět nás obdivoval, jindy ublíženě sebelítostivému – spojenci nás zradili, 300 let jsme trpěli. Snyder položil řečnickou otázku, zda je možné, aby Evropané opustili svůj národní dějepis a sdíleli společnou verzi evropských dějin. Naše vlastní zkušenost posledních desetiletí ukazuje, jak je obtížné domluvit se na společném chápání svých dějin byť s jedním ze sousedních národů. Zřizujeme ▶

k tomu společné komise historiků, které se v lepším případě dohodnou, ale širokou veřejností to přijato není.

Potíž je v tom, že širší společenství ten příběh, který zosobňuje sdílené hodnoty, potřebuje, suchý odkaz na preambuli ústavy k pocitu sounáležitosti nestačí. Státy a jejich unie se udržují idejemi svých zakladatelů začasť v podobě příběhů významných osobností či hrdinů, pravidelně vyprávěných a utvrzovaných společnými rituály „občanského náboženství“. Hledání identity v příbězích minulosti a diskuse o jejich interpretaci a předávání patří k základním úkolům společné kultury.

Pavlu Hoškovi se podařilo téma vlastenectví, národní paměti a smyslu českých dějin uchopit

nově. Jeho sonda nezůstává na povrchu. V mnohokrát vykutáných štolách českého pod-zemí a pod-vědomí objevil rudnou žílu. Při ohledávání tradic českého příběhu jde dále a hlouběji než jen k novodobé české literatuře. Podobně jako čeští kronikáři Kosmas, Dalimil, Václav Hájek z Libočan zasazuje příběh českého národa do biblického rámce. Každému národu je Bohem svěřen úkol i příslušná obdarování, aby obohatil eschatologickou symfonii shromáždění všech národů před trůnem beránkovým. Úvaha o národním příběhu tak dostává teologický rámec. Tím se autor výslovně hlásí k masarykovské tradici pojetí české otázky jako otázky náboženské. Jeho pojetí je však o poznání ekumeničtější

a smířlivější, než jsme byli v debatě o smyslu českých dějin za posledních více než 100 let zvyklí.

Český příběh je spleten z několika provazců vyprávění, ideových tradic. Hošek má dar syntézy a trefné zkratky. Našel podivuhodnou shodu u dvou autorů, kteří se pokusili tyto tradice popsat, Karla Skalického (*Prolegomena k budoucí filosofii českých dějin*, 1977) a evangelíka Rudolfa Říčana (*České náboženské tradice*, 1939). Není náhodou, že klenbu své teze buduje na katolickém a evangelickém základu. Opřen o pojetí Skalického a Říčanova, rozhodl se vystavět svoje vyprávění českého příběhu na pěti pilířích tradice cyrilometodějské, svatováclavské, husitsko-bratrské, svatojanské a obrozenecko-masarykovské. K symbolickému sedmeru se autor dostává, když ke zmíněné pěti doplňuje tradici vztahu k pohanství, přesněji jeho slovan-ské podobě, a vztahu k židovství v celé šíři od antijudaismu až po obdiv k židovskému národu jakožto národu modelovému a malému. Hošek se hlásí k pokusům nalézt „jakousi smířlivou komplementaritu mezi jednotlivými vrstvami... českého národního příběhu“ a trefně poznamenává, že „my Češi jsme tak trochu děti z konfes-ně smíšeného manželství“.

Struktura práce i odkazy na relevantní literaturu dokazují, že Pavel Hošek má debatu o českém údělu a smyslu českých dějin dobře evidovánu, včetně mnohých hran, ostnů i nástrah v ní skrytých. Jeho východisko ovšem není akademické, ale neskrývané osobní. Připomíná svůj vlastní etnický a konfesijně pestrý původ a napovídá tím, že jeho vlastenectví nebude etnický či konfesijně výlučné povahy. V úvodních kapitolách se ve vzpomínce na školní léta nebrání upřímně přiznat, jak ho dojímaly často patosem nabitě výpovědi o lásce k vlasti z pera bardů českého Olympu. Čtenáři připomíná trvalky školních osnov, vybrané ze zlatého národní fondu: od Kollára, Máchy, Tyla, Erbeny, Němcové, Zeyera a Nerudy k Dykovi, Seifertovi a Halasovi.

Vlastenectví je tedy láska, vlastenectví je domov. A je-li řeč o lásce a domovu, pak je

možné pojmout národ jako „velkou rodinu“. Čtenář si může uvědomit, že za dnešní krizi identity může být i to, jak lásku k vlasti vytlačuje nenávisť k cizincům a pocít, že do našeho domova se tlačí nezvaní hosté. Lhostejno, zda jde o uměle živený strach, či oprávněné obavy. Hošek připomíná Chestertonův výrok: „K porážce hluchého a řvavého šovinismu je zapotřebí skutečná obroda lásky k rodné zemi.“ Vedle Chestertona odkazuje také na C. S. Lewise, který ke zdravému vlastenectví radil „smysl pro humor a svobodu k sebeironii“. Ostatně ne náhodou autoru konvenuje „cimirmanovský“ odstup, který tematizuje vlastenectví zbavené patosu. A aby to nebylo málo, „cimirmanologickou atmosféru“ doporučuje i pro ekumenickou spolupráci: „Pro ozdravení místy poněkud za-

tuchlé atmosféry v mezikonfesijních vztazích může být smysl pro humor a zdravá sebeironie účinnější lék než oficiální kající patos a dojetí až k slzám.“ Taková připomínka není samoúčelné odlehčení závažného textu či laciné vtipkování. V době, kdy z různých úst zaznívá volání po křesťanských hodnotách, Pavel Hošek připomíná apoštola Pavla a naléhavě upozorňuje na to, že bez lásky bude takové volání pouze jako „měď zvučící“. Hoškova kniha může být vítaný průvodce pro ty, kteří nechťejí s vaničkou výlučného nacionalismu a šovinismu vylít i dítě lásky k vlasti a domovu, i pro ty, již své vlastenectví chtějí brát jako dar a úkol, který není v rozporu s jejich křesťanskou vírou. **Jiří Schneider**

*Pavel Hošek: Je to náš příběh
Brno, CDK 2018, 204 s.*

POSLEDNÍ SLOVO

Očekávání

Kdysi jsem někde slyšel, že to nejhorší jsou nesplněná očekávání. Něco na tom bude, ať jde o dětské představy o vánočních dárkách, kvalitu práce podřízeného, očekávání od sebe sama, nebo o druhém příchodu Pána Ježíše Krista. Prožívat zklamání se opravdu nikomu nechce (soudím podle sebe) a nesplněné očekávání zklamání je.

Jeden by řekl, že za všechno mohou sliby, ke kterým i já často přistupuji v duchu „slibem nezarmoutíš“. Jenže taky dořevím, že od slibu se očekává i ta druhá část, tedy že bude naplněn. Věčně se konejšit nadčasovým „vlk taky sliboval“ prostě nejde. Záchraný kruh, který mne tonoucího ve svých slibech může držet nad vodou, je pokorné vědomí toho, jak moc jsem schopen vlastní sliby splnit. Takhle u sebe chci začínat vždycky a teprve pak se stavět k slibům druhých, přestože neustále zápasím s tím, že od druhých očekávám víc. Poznání, že druhé soudím podle sebe, je poznání kruté, které se mi vždycky nehodí. Proto mi bývá pomocí vykríčníkem zakončená psychologa

věta: „Nevytvářej falešná očekávání! Hodně tím sobě i druhým ušetříš. Především zklamání.“

Ovšem bez očekávání se žít nedá, to si řekněme na rovinu. Očekávání je motivace, posiluje vůli, představivost i kreativitu. A na druhé straně červeně bliká ta falešnost a vědomá nesplnitelnost. Zdá se mi, že nezbyvá než manévrovat někde mezi tím.

Učit se o tom mohu už pomocí dětí (i Bible tak kdesi, i když v jiné souvislosti, radí). „Vaše dítě nebude mít všechna očekávání v životě vždycky naplněna. A váš úkol není ho před zklamáním chránit, ale pomoci mu i takovou situaci zvládnout.“

Držím ono manažerské: „Neumíš – naučíme, nemůžeš – motivujeme tě, nechceš – musíš odejít.“ Sebe sama pak často konfrontuji s realitou svých očekávání a často to marně zkouším i bez emocí. A když přemýšlím o té paruzii, vyvstává mi, že žít s očekáváním je důležitější než očekávání naplnit. Myslím, že se tomu říká „mít naději“, a bez naděje žít nelze.

Štěpán Brodský